

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

הערכת ההבנה של טקסט מושמע לתלמידים מתקשים בקריאה

מפגש ארצי מקוון

14 בנובמבר, 2021

תשפ"ב

אילנה קלר - מדריכה ארצית, תחום פדגוגיה, שפה והערכה
אגף א' חינוך מיוחד

אילו תלמידים נעריך באמצעות טקסט מושמע?

תלמידים בכל גיל (יסודי וחט"ב) שלא השלימו את רכישת הקריאה ואינם מצליחים לקרוא כלל (גם לא ברמת משפט שלם).

*אוסף הטקסטים להקראה פותח ככלי לשימוש פנימי ע"י מדריכות ארציות של הפיקוח על הוראת העברית ביסודי ואגף חינוך מיוחד, ומדריכות מחוזיות לחינוך לשוני בחינוך המיוחד. ניתן לקבל את הטקסטים לשימוש פנימי במסגרת ההדרכה המחוזית.

מדוע קשה להעריך הבנה של טקסט?

- קושי משמעותי בקריאה משפיע על ההבנה.
- קושי להבחין בין היבטים שפתיים להיבטים קוגניטיביים המשפיעים על ההבנה
- נטייה להשקיע מאמץ בהוראת הקריאה ולא במיומנויות המקדמות הבנה
- קושי להתאים חומרי הוראה ולמידה

מה מאפשרת הערכה באמצעות הקראה?

- ✓ מאפשרת לבודד את יכולת ההבנה ממרכיב הפענוח בקריאה
- ✓ מאפשרת הערכה של מיומנויות שפתיות מחד מיומנויות קוגניטיביות מאידך
- ✓ מאפשרת "לנטרל" את ההשפעה על זיכרון העבודה על ההבנה

איזה טקסט מתאים להקראה?

השועל והכרם. רמת כיתה ד' (רמה קלה/בינונית)
מותוך: מאגר משימות להערכה בית ספרית, ראמ"ה

טקסט להערכה של הבנת הנשמע לכיתה ד'

הטקסט והשאלות מיועדים להקראה ע"י המורה

לתלמיד: אקרא לך את הספור. הקשב היטב. אחר כך אשאל אותך שאלות על הספור ואכתוב את תשובותיך.

השועל והכרם

שועל עבר על פני כרם ורצה להיכנס לתוכו, אך הכרם היה מגודר מסביב.

הלך השועל מסביב לכרם ומצא חור בגדר.

רצה השועל להיכנס דרך החור – ולא יכול.

מה עשה? צם שלושה ימים עד שכחש ונכנס דרך החור.

ישב השועל בכרם שלושה ימים, אכל מן הענבים עד אשר השמין.

רצה השועל לצאת דרך החור – ולא יכול.

מה עשה? צם עוד שלושה ימים עד שכחש שוב – ויצא מן הכרם.

פנה השועל אל הכרם ואמר:

"כרם, כרם! מה יפה אתה! מה טובים פירותיך! אבל איזו הנאה יש לי ממך?

רעב באתי ורעב יצאתי...."

✓ קצר

✓ מעט אירועים

✓ חזרתיות

✓ משלב שפתי נהיר

✓ תחכום

מה כולל הכלי?

שאלות

אמרו לתלמיד: עכשיו אשאל אותך שאלות על הסיפור ואתה תכתוב את התשובות שלך.

א. מה דעתך על הסיפור? מה חשבת או הרגשת כשהקשבת לסיפור?

ב. ספר את הסיפור בקצרה במילים שלך.

ג. כעת אשאל אותך עוד כמה שאלות על הסיפור ואתה תכתוב את תשובותיך.

1. מדוע השועל לא יכול היה להיכנס לכרם?

משמעות
גלויה

2. מה עשה השועל כדי להצליח להיכנס לכרם?

משמעות
גלויה

3. מדוע צם השועל?

הבנת
המשתמע

4. מדוע אמר השועל על הכרם - "פירותיך יפים, אבל איזו הנאה יש לי ממך?"

הבנת
המשתמע

השועל והכרם. רמת כותה ד' (רמה קלה/בינונית)
מתוך: מאגר משימות להערכה בית ספרית, ראמ"ה

טקסט להערכה של הבנת הנשמע לכיתה ד'
הטקסט והשאלות מיועדים להקראה ע"י המורה

לתלמיד: אקרא לך את הספור. הקשב היטב. אחר כך אשאל אותך שאלות על הספור ואתה תכתוב את תשובותיך.

השועל והכרם

שועל עבר על פני כרם ורצה להיכנס לתוכו, אך הכרם היה מגודר מסביב.

הלך השועל מסביב לכרם ומצא חור בגדר.

רצה השועל להיכנס דרך החור – ולא יכול.

מה עשה? צם שלושה ימים עד שכחש ונכנס דרך החור.

ישב השועל בכרם שלושה ימים, אכל מן הענבים עד אשר השמיך.

רצה השועל לצאת דרך החור – ולא יכול.

מה עשה? צם עוד שלושה ימים עד שכחש שוב – ויצא מן הכרם.

בנה השועל אל הכרם ואמר:

"כרם, כרם! מה יפה אתה! מה טובים פירותיך! אבל איזו הנאה יש לי ממך?

רעב באתי ורעב יצאתי...."

טקסט להקראה

שאלות בעקבות הטקסט

מה כולל הכלי?

סכום הממצאים

1. מוטיבציה ומידת עניין (על בסיס שאלת הפתיחה הראשונה)

2. איתוזור מידע – זכירה של : פרטים עיקריים, רצף הסיפור והרעיון המרכזי

3. הבנה של טקסט מושמע (על בסיס שש השאלות ושאלת **אנחנו** המידע)

4. כיוול ההבנה וביטחון עצמי (על בסיס הפער בין הערכה עצמית של ההבנה להבנה בפועל)

מחווין לציינון התשובות – השועל והכרם

השאלה	מיומנות נבדקת	רמות הביצוע	הציון
1 מדוע השועל לא יכול היה להיכנס לכרם?	הבנת המשמעות הגלויה	2- תשובה המעידה על כך שהתלמיד הבין שהשועל שמר גדול והפתח בגדר צר/קטן - הַשׁוּעַל לֹא הִצְלִיחַ לְהִכְנס לְכַרְם כִּי הַחֹר קָטָן הִיָּה קָטָן וְהַשׁוּעַל הִיָּה גָדוֹל. 1- תשובה המתייחסת רק לאחד ההיבטים. - הַשׁוּעַל לֹא הִצְלִיחַ לְהִכְנס לְכַרְם כִּי הַחֹר קָטָן הִיָּה קָטָן. - הַשׁוּעַל לֹא הִצְלִיחַ לְהִכְנס לְכַרְם כִּי הוּא מֵאֲחַר. 0 - תשובה שגויה	0-2
2 מה עשה השועל כדי להצליח להיכנס לכרם?	הבנת המשמעות הגלויה	2- תשובה המתארת את מעשיו של השועל - הַשׁוּעַל צִמַּח יַמֵּשׁ עַד שֶׁרָגַל וְהִצְלִיחַ לְעָבֹר דְּרָק הַחֹר בְּכַפָּר. 1- תשובה שמתייחסת באופן חלקי למעשיו של השועל - הַשׁוּעַל צִמַּח יַמֵּשׁ. - הַשׁוּעַל הִצְלִיחַ לְעָבֹר אֶת הַחֹר בְּכַפָּר (מֵאֲחַר) לְתַאֲרָא אֶת הַצִּמָּה 0- תשובה שגויה	0-2
3 מדוע צם השועל?	הבנת המשמעות	2- תשובה המעידה על הבנת סיבה-תוצאה : - הַשׁוּעַל צִמַּח כִּפְּיו לְהוֹלֵךְ רָגְלוֹ קָטָן וְתַר וְכַךְ הִצְלִיחַ לְעָבֹר אֶת הַחֹר בְּכַפָּר	0-2

מה בודק הכלי?

✓ הנעה ועמדות ביחס לטקסט

✓ זכירה ושחזור של העיקר

✓ מימדי ההבנה – משמעות גלויה, הבנת המשתמע, יישום וביקורת.

✓ ניטור ההבנה – הערכה עצמית של התלמיד

למה נתייחס בניתוח הממצאים?

ידע עולם

היסקים

אוצר מילים

ידע סוגה

**מטא - הבנה
ובקרה**

דקדוק – ידע לשוני

(באדיבות גלעד ברנדס, קלינאי תקשורת וחבר בועדה ארצית שפה, משה"ח)

למה משמשים הממצאים?

- ✓ קביעת התאמות בהוראה ובהערכה פנימית
- ✓ מידע על הפער בין קשיי פענוח לרמת ההבנה
- ✓ מידע על יכולות לשוניות וקוגניטיביות של התלמיד
- ✓ תכנון התערבות ממוקדת ברמה הכתתית וברמה האישית
- ✓ בחירה של ספרי לימוד וחומרי למידה

לסכום

✓ ההערכה מתקיימת באמצעות טקסט ברמת בני הגיל

✓ ניתן להקריא את הטקסט יותר מפעם אחת

✓ בנוסף, יש להעריך גם את הקריאה העצמאית של התלמיד

✓ יש חשיבות לשאלת השאלות באופנים שונים

תודה על ההקמה